

LADISLAV

KUBÍK

1. strana / Side 1

Do země budoucí / To the Earth of Future

Kantáta pro sólový bas, smíšený sbor a orchestr na slova Miroslava Floriania (na počest 40. výročí osvobození ČSSR)

Cantata for solo bass, mixed chorus and orchestra on the words of Miroslav Florian

(to mark the 40th anniversary of the liberation of Czechoslovakia) 20:05

- I. Geneze / Genesis (att.) 3:28
- II. Domov / Home (att.) 3:17
- III. Lásky / Love 3:04
- IV. Píseň / Song (att.) 5:21
- V. Kdybych měl tolik životů / Had I As Many Lives 4:56

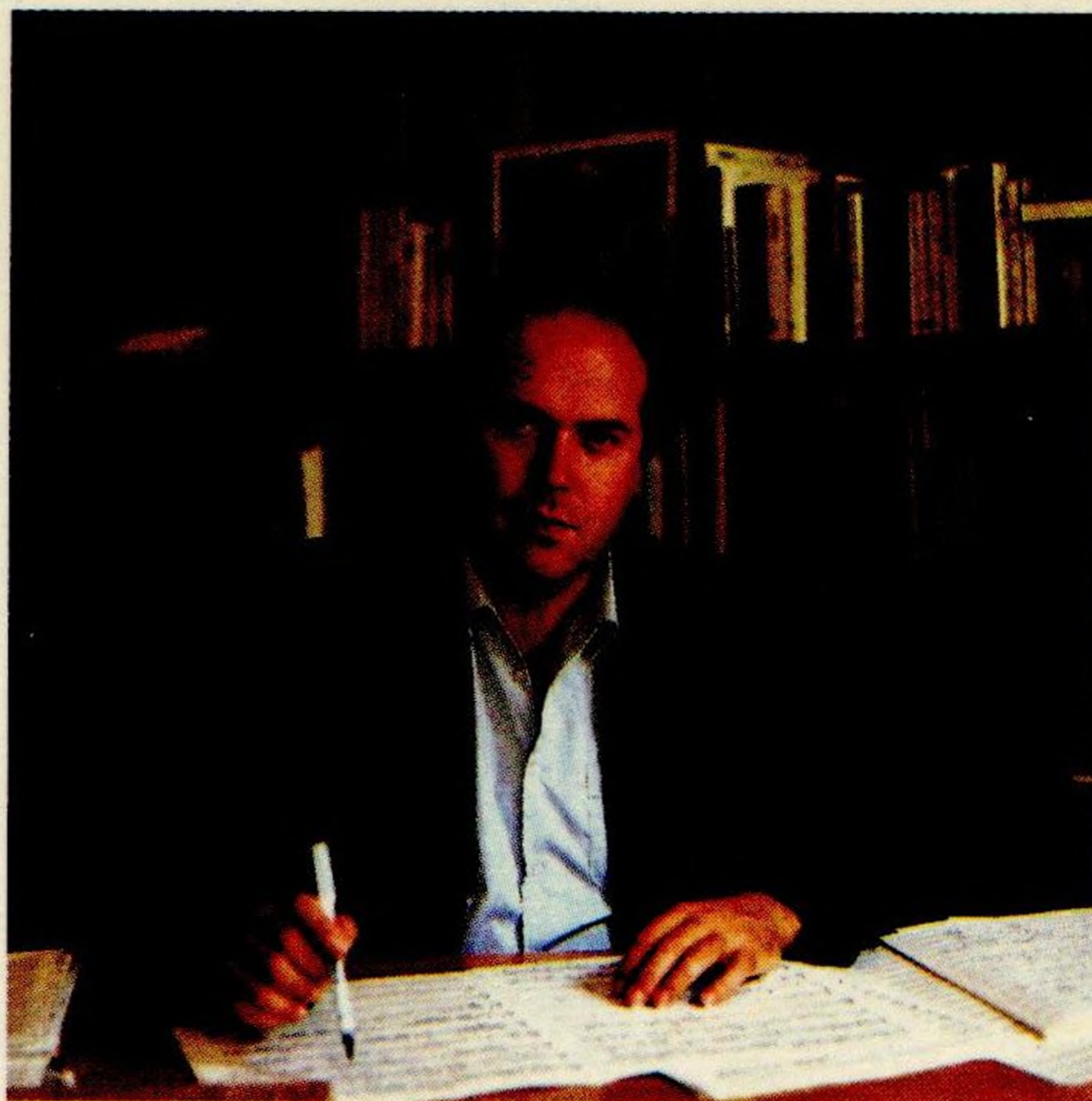
Richard Novák — bas / bass

Kühnův smíšený sbor / Kühn Mixed Chorus

Sbormistr / Chorus master Pavel Kühn

Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK / Prague Symphony Orchestra

Řídí / Conductor Jiří Bělohlávek

2. strana / Side 2

Zpěvy naděje / The Songs of Hope

pro smíšený sbor a sólový soprán na slova českých básníků / for mixed chorus and solo soprano on the words of Czech poets 23:29

- I. Chléb. Slova Václav Hons / Bread. Words Václav Hons 7:15
- II. Země. Slova Josef Hora / Land. Words Josef Hora 8:47
- III. Naděje. Slova Vítězslav Nezval / Hope. Words Vítězslav Nezval 7:27

Brigita Šulcová — soprán / soprano

Pražský filharmonický sbor / Czech Philharmonic Chorus

Sbormistr / Chorus master Lubomír Mátl

Hudební režie / Recording directors Jaroslav Rybář, Vladimír Koronhály

Zvuková režie / Recording engineer Martin Kusák

Nahráno digitálně v červnu 1988 a lednu 1987 ve Dvořákově síni pražského Domu umělců

Recorded digitally at the Dvořák Hall of the House of Artists, Prague, in June 1988 and January 1987

Odpovědný redaktor / Editor Oldřich Pulkrab

Na počátku 80. let došlo ve vývoji zasloužilého umělce LADISLAVA KUBÍKA (1946) k nové, s předchozím růstem v ideovém i kompozičně technickém smyslu ústrojně spjaté tvůrčí orientaci: Melodický se jeho hudba uvolnila a rozvila (s bohatým využíváním méně obvyklých interválů). Harmonická stránka a zvukové vybavení jsou nyní pročištěnější a prostší. Určující je také sklon k lapidární stavbě hudební formy, sevržené a úsporné. V dílech, která jsou ve spojení se slovem obsahově zaměřena vyhraněně socialisticko humanisticky, neměně však také v nových skladbách instrumentálních postupuje nyní Kubíkova hudební řeč výrazově expresivně, naléhavě zvukové gesto zápasivosti, misty až tvrdé údernosti s protipólem plaché, cudné, niterné meditativní lyriky. Je to projev důsledné volby výrazových prostředků, odpovídajících 20. století, bez podbizovosti a zjednodušení, sice posluchačsky náročných, avšak se značným citovým nábojem. Potkáváme se tu s tvůrčím charakterem, který se dynamicky vyvíjí a bude dále vyvíjet, tedy i měnit a esteticky zkvalitňovat, který však má už nyní svou tvář.

Dosavadní myšlenkovou i uměleckou dominantou Kubíkova tvorby je kantáta *Do země budoucí*, vytvořená na počest 40. výročí osvobození. Zazněla poprvé v prosinci 1984, skladatel ji však potom s tvůrčí odpovědností podrobil revizi, jež vedla ke zhuštění, oproštění a zvýraznění. V této verzi měla premiéru na slavnostním pražském koncertu k 40. výročí osvobození 9. 11. 1985. Textovou předlohu díla tvoří pět básní M. Floriania. V celek stmelené a spádné hudební tlučeni jejich emoci a filozofie vyjadřuje proces lidského zrání. S mužným „hrdinou“ se prodíráme a stoupáme od jeho hladu, trpké skepse a bolestných vnitřních přerodů přes nalezenou „náruč domova“ a přes výheň lásky k oproštění, ucelení a vědomí zodpovědnosti člověka našeho času: má vášnivě splynout s potřebami a osudy své společnosti, být jí prospěšný a zůstat přitom prostý a pravdivý, aby jeho hlas uslyšela „země budoucí“. Kubíkova skladba vyrůstá z velké, i mezinárodně ojedinělé tradice české kantátové tvorby, nic z minulosti však neopakuje ani nenapodobuje. Její cena je v novosti hudební řeči, Florianovým veršům dávající druhý život a ozřejmující a obhajující velké city socialistické epochy. Zaujme obiloukavá stavba kantáty s dramatickým vrcholem v 3. části (po činelném tremolu), pohybem a skřipavým melodickým nputím ve výrazové a tektonické jednotě vášnivě oslavující lásku. Prvé dvě části kantáty s otázkami, rozpory, hranami, s kontrasty sóla a hutných, často polyfonních orchestrálních tutti či vnitřně vypjatých meditativních sborových ploch, nalézají v pravém křídle kantátové stavby protipól v lyrice, něze a citové intenzitě komorně laděného intermezza 4. části s velkým vstupním cellovým sólem a v klidně plynoucím, přitom však vnitřně vzrušeném a teprve v závěru do tepla a naděje dovedeném finále s myšlenkovým shrnutím a posláním, přesvědčivým v naprostém odpatetizování.

Jako závažná příprava ke kantátě může být chápán Kubíkův sborový cyklus *Zpěvy naděje*, vzniklý v letech 1983–84 a první uvedeny na Prážském jaru 1986. Promyšlená ideová koncepce díla je udána výběrem básní a jejich řazením: při poslechu myslíme na historický zápas o materiální předpoklady lidské existence, potom na národní vědomí a historii jako na současný program a konečně na naději v uchování života a lidského rodu. Cyklus řadící sbory působí barevnou a emotivní zvukovostí; jsou jednotné v náladě i formě při potřebné odlišnosti vnější jakoby statického, vnitřně však zvrásněného, proměnlivého, vzrušeného i temně tajemného 1. sboru a katarzního, světlého a teplo svárem překážek ke smíru dojmavého závěru protlačujícího 3. sboru se sólovým hlasem jako personifikací polaritu lidského kolektivu a jedince. V hudebním tlučeni Horovy básně ve 2. sboru se L. Kubík zajímavě odlišil od všech předchozích zhudebnění jejím dominantně dramatickým, tedy spádovým, nemonumentalizujícím a k lyrickým obrazům jen s velkou výrazovou úsporností sahajícím uchopením.

In the early 1980s, while remaining organically linked with both the basic conceptual premises and the compositional technique of previous years, the creative development of LADISLAV KUBÍK (b. 1946) took on a new focus. As a result, melody-wise, his music has now relaxed and, as it were, unfolded, involving ample use of less common intervals. Simultaneously, its harmonic and timbre patterns have evolved in the direction of greater purity and simplicity. Equally determining has been a tendency towards lapidary construction of the musical form, condensed and economical. In those of his works which combine music with words to convey an unambiguous message of socialist humanism, and no less in Kubík's recent instrumental output, his musical idiom is permeated with expressiveness, displaying an urgent gesture of a militant spirit occasionally assuming notes of harsh straightforwardness, set against an anticlimax of subdued, unostentatious, intimate meditative lyricism. Clearly all of this is proof of a determined selection of means of expression that are tuned to the pace of the 20th century, barring any cheap ploys or simplifications, posing considerable demands on the listener while at the same time containing a powerful emotional charge. Here one encounters the work of a composer who has gone and will continue to go through a dynamic evolution, naturally entailing change and aesthetic improvement, yet who has already now a face that is unmistakably his own.

The zenith of Kubík's output so far is represented by his cantata, *To the Earth of Future*, written to commemorate the 40th anniversary of Czechoslovakia's liberation from the Nazi occupation. It was first produced in December 1984, the author's characteristic sense of creative responsibility subsequently leading him to subject the work to a revision that eventually yielded its definitive condensed, simplified and clear-cut version. In this form the work was premiered at a 40th anniversary jubilee concert given in Prague on November 9, 1985. The text of the cantata is formed by five poems by M. Florian. The musical treatment, compact and swift-paced, of their emotional and philosophical essence, reflects the human progress towards maturity. Thus the work's manful "hero" grapples with hunger, bitter skepticism and painful inner rebirths, passing through the newly found "embrace of home" and through the burning furnace of love, to rise to the emancipation, integrity and sense of responsibility of the man of our time: there he is, ready to identify passionately with the needs and life of his society, to be useful and at the same time to remain simple and true to himself, so that his voice may be heard by the "Earth of future". While Kubík's work has its roots in the great — and even by international standards, unique — tradition of Czech cantata music, by no means does it repeat or imitate anything from the past. On the contrary, its main asset is the freshness of its musical language, giving an extra dimension to Florian's verse, and expounding and championing the new sensibility of the socialist era. Worth special notice is the cantata's vaulting structure with a dramatic climax in the third part (after a tremolo of the cymbals), its dynamism and rasping melodic tension delivering, in unity of expression and tectonic structure, an impassioned invocation of love. The first two parts of the cantata, formulating questions, contradictions and edges, with solos contrasted against dense, frequently polyphonic orchestral tutti or inwardly high-strung meditative chorus passages, have their opposite in the latter section of the cantata form, in the lyricism, tenderness and intense emotionality of the chamber-style intermezzo of the fourth part featuring a grand opening cello solo, as well as in the calmly flowing yet inherently agitated finale, only towards the end acquiring a note of warmth and hope summing up the message of the work, convincing in its utter absence of bathos.

Kubík's choral cycle, *The Songs of Hope*, written between 1983 and 1984 and first performed at the Prague Spring festival in 1986, can be regarded as marking a relevant stage in the composer's preparation for work on the cantata. The substance of this piece is determined by a carefully thought-out selection and ordering of poems, inducing in the listener associations of the historical struggle for material wellbeing of mankind, of national awareness and history seen as a present-day program, and finally, of hope for the survival of man and life on Earth. The choruses framing the cycle display an impressive range of emotiveness; here, unity of mood and form is preserved while the desirable degree of differentiation is still achieved between the outwardly static yet on the underlying plane disturbed, changing, excited and darkly mysterious first chorus on the one hand, and the cathartic third chorus, vigorously forcing light and warmth through hardships and obstacles towards the peace of the moving finale, with the solo voice embodying the polarity between collective and individual. In his musical interpretation of Josef Hora's poem, in the second chorus, L. Kubík achieved an interesting contrast with all its previous musical settings, opting for an approach that is chiefly dramatic, entailing the attributes of dynamism, absence of monumentality, and only a most sparing involvement of lyrical imagery.

Am Anfang der 80. Jahre kam es in der Entwicklung des Verdienten Künstlers LADISLAV KUBÍKS (1946) zu einer neuen, im gedanklichen und kompositorisch-technischen Sinne mit dem vorhergehenden Wachstum organisch zusammengeknüpften schöpferischen Orientierung: seine Musik hat sich melodisch entspannt und entfaltet, und zwar mit Hilfe eines reichlichen Ausnutzens der ungewöhnlicheren Intervalle. Die harmonische Seite und die Klangausgestaltung sind jetzt geläuterter und einfacher. Bestimmt wurde auch die Neigung zum lapidaren Aufbau der musikalisch festgeschlossenen und sparsamen Form. In den Werken, die in Verbindung mit Wort inhaltlich ausgeprägt sozialistisch und humanistisch orientiert sind, nicht weniger aber auch in seinen neuen Instrumentalkompositionen wird Kubík's Sprache von einer Expressivität des Ausdrucks und von einer dringlichen, manchmal kämpferischen und stellenweise harten Klanggeste durchgedrungen, deren Gegenpol eine scheue und keusche meditative Lyrik bildet. Es handelt sich um die Äußerung einer konsequenten Wahl der dem 20. Jahrhundert entsprechenden Ausdrucksmittel, die zwar auf die Zuhörer große Ansprüche legen, gleichzeitig aber ein erhebliches Gefühlserebnis bieten können. Wir begegnen da einem schöpferischen Charakter, der sich dynamisch entwickelt und der sich weiter entwickeln, ändern und ästhetisch verbessern wird, der aber schon in diesem Augenblick seine eigene Gestalt besitzt.

Für die bisherige künstlerische und gedankliche Dominante Kubík's Gestaltung kann die Kantate *In das zukünftige Land* gehalten werden, die er anlässlich des 40. Jahrestages der Befreiung schrieb: Zum erstenmal erklang sie im Dezember 1984, aber mit einer schöpferischen Verantwortlichkeit hatte sie der Komponist einer Revision unterzogen, die zur Verdichtung, Vereinfachung und Vertiefung der Musiksprache führte. In dieser Version wurde sie dann zuerst in Prag auf dem feierlichen Konzert zum 40. Jahrestag der Befreiung am 9. November 1985 aufgeführt. Die Textvorlage des Werkes bilden fünf Gedichte Miroslav Florian's. Die in ein Ganzes zusammengefügte und wuchtige Vertonung ihrer Emotionen und ihrer Philosophie soll den Prozeß des menschlichen Reifens ausdrücken. Mit dem männlichen „Helden“ bahnen wir uns den Weg und steigen von seinem Hunger, von der bitteren Skepsis und schmerzhaften innerlichen Umwandlungen über den gefundenen „Armvoll des Heimes“ und über die Liebesglut bis zu einer Freimachung und Ergänzung, zum Pflicht bewußtsein des Menschen unserer Zeit: er soll mit den Bedürfnissen und Schicksalen seiner Gesellschaft zu einem Ganzen leidenschaftlich verschmelzen, ihr nützlich sein, gleichzeitig aber einfach und wahrhaftig bleiben, damit seine Stimme im „zukünftigen Land“ hörbar wäre. Kubík's Komposition wächst aus der großen, auch im internationalen Kontext einzigartigen Tradition der tschechischen Kantatenschöpfung, welche aber weder wiederholt noch nachgeahmt wird. Ihr Wert liegt in der Neuigkeit der musikalischen Sprache, die Florian's Gedichten ein zweites Leben schenkt und die großen Gefühle der sozialistischen Epoche erklärt und verteidigt. Man wird von dem bogenartigen Aufbau der Kantate mit ihrem dramatischen Gipfel im dritten Teil (nach dem Tschinellentremolo), von der Bewegung und der knarrenden melodischen Spannung gepackt, die in einer Ausdrucks- und tektonischen Einheit leidenschaftlich die Liebe ansprechen. Die ersten zwei Teile der Kantate mit ihren Fragen, Gegensätzen, Kanten, mit kontrastvollen Soli und den geballten, oft polyphonischen orchestralen Tutti oder innerlich gespannt meditativen Chorfächern finden ihren Gegenpol im rechten Teil des Kantatenbaues. Darin findet man Lyrik, Zärtlichkeit und Gefühlintensität des kammerlich gestimmten und von einem Violoncello Solo eingeleiteten Intermezzos des 4. Teiles und ein ruhig fließendes, gleichzeitig aber innerlich erregtes und erst zum Schluß in die Wärme und Hoffnung geführtes Finale, das in einem Gedankenzusammenfassung und in einer durch die völlige Entpathetisierung überzeugenden Botschaft mündet.

Als eine bedeutsame Vorbereitung zu dieser Kantate kann der in den Jahren 1983–84 entstandene und zum erstenmal während des Musikfestivals Prager Frühling 1986 aufgeführte Zyklus der Chöre *Hoffnungsgesänge* verstanden werden. Die durchgedachte gedankliche Konzeption dieses Werkes wird mit der Auswahl der Gedichte und mit ihrer Einreichung angegeben: beim Anhören denken wir an den historischen Kampf um materielle Voraussetzungen der menschlichen Existenz, an das nationale Bewußtsein und die Geschichte als das gegenwärtige Programm, und schließlich an die Hoffnung auf die Erhaltung des Lebens und des menschlichen Geschlechts. Die den Zyklus umrahmenden Chöre wirken durch ihre farbige und emotive Klanglichkeit; sie sind einheitlich sowohl in ihrer Stimmung als auch in ihrer Form, bei einem gleichzeitigen Einhalten des nötigen Unterschieds zwischen dem äußerlich fast statischen, innerlich jedoch geriffelten, schillernden, erregten und dunkel geheimnisvollen ersten Chor und dem befreienden, das Licht und die Wärme durch den Streit der Hindernisse zur Versöhnung des ergeifenden Finales tragenden dritten Chor (mit der Solostimme als einer Personifizierung der Polarität des menschlichen Kollektivs und des Individuums). Im Falle des Gedichtes von Josef Hora im zweiten Chor unterscheidet sich Kubík's Vertonung von den allen vorhergehenden durch die dominierend dramatische, also wuchtige, monumentalisierende und zu lyrischen Bildern nur mit einer sehr großen Sparsamkeit des Ausdrucks greifende Auffassung.

Au début des années 1980, l'évolution de l'artiste émérite LADISLAV KUBÍK (1946) prend une orientation nouvelle, liée cependant de façon organique à son parcours antérieur, en matière thématique aussi bien que dans le domaine de la technique de la composition. Sa musique s'est détendue et développée sur le plan de la mélodie (riche utilisation d'intervalles peu courants). Sous les rapports harmonique et sonique, elle est maintenant plus pure et tend vers la construction d'une forme lapidaire, dense et sobre. Dans ses œuvres liées à la parole — œuvres nettement conçues dans l'esprit de l'humanisme socialiste —, de même que dans ses compositions instrumentales récentes, Ladislav Kubík imprègne son langage musicale d'une grande force expressive. Rendue par un geste sonore impérieux, voire, de temps à autre, par des accents durs et véhéments, la combativité s'y rencontre avec son pôle opposé: un lyrisme méditatif plein de délicatesse et de pudeur. Cela témoigne d'un choix conséquent, sans concessions ni simplifications, de moyens d'expression appropriés au 20e siècle, de moyens dont l'écoute est, certes, exigeante, mais qui contiennent une forte charge de sensibilité. Nous sommes là en présence d'un tempérament créateur, en plein développement dynamique, qui connaîtra donc des changements et progressera certainement sur le plan esthétique, mais qui déjà est une personnalité affirmée.

La plus remarquable parmi les œuvres que Ladislav Kubík a créées jusqu'ici est la cantate *Vers le pays d'avenir*, composée en l'honneur du 40e anniversaire de la Libération. Présentée pour la première fois en 1984, elle a été remaniée plus tard par le compositeur, qui l'a condensée et élaguée, lui donnant plus de force d'expression. C'est dans cette dernière version qu'elle a connu sa première, à l'occasion du 40e anniversaire de la Libération. L'œuvre est composée sur les textes de cinq poèmes de Miroslav Florian. Constituant un tout homogène et bien développé, la transcription musicale des thèmes émotionnels et philosophiques de ces poèmes exprime le processus conduisant l'homme à sa maturité. Nous suivons le « héros » viril progressant à travers les obstacles — faim, scepticisme amer et douloureuses métamorphoses intérieures — pour parvenir, après avoir trouvé refuge dans « les bras du pays natal » et traversé le brasier de l'amour, à la libération, à la construction d'une personnalité forte, consciente des responsabilités portées par l'homme de notre époque. Cet homme, il doit passionnément se confondre avec les besoins et les destinées de sa société, lui être utile tout en restant simple et vrai, pour que sa voix soit entendue par « le pays d'avenir ». La composition de Kubík part de la grande tradition tchèque — unique à l'échelle internationale — de la musique de cantate, sans pour autant répéter ou imiter les modèles anciens de celle-ci. La valeur de l'œuvre réside dans son nouveau langage musical, qui donne aux vers de Florian une seconde vie, traduisant les grands sentiments qui animent l'époque socialiste. Intéressante par sa construction en arche, la cantate atteint son point dramatique culminant dans la troisième partie (après le tremolo des cymbales), abordant passionnément l'amour par le mouvement et par une tension mélodique grinçante, rendues à travers l'unité de l'expression et de l'architecture. Avec leurs interrogations, leurs oppositions, leurs arêtes, les contrastes entre les soli et les tutti denses, souvent polyphoniques, de l'orchestre ou les plages de chœurs aux accents méditatifs, les deux premières parties de la cantate trouvent dans l'aile droite de sa construction leur pôle opposé: l'intermède lyrique, tendre et plein de retenue de la 4e partie, avec le grand solo d'entrée du violoncelle et un final au cours calme mais plein d'émotion intérieure, qui, vers la fin seulement, s'imprègne de chaleur et d'espoir, résumant de façon convaincante en le débarrassant de tout pathétisme, le thème de l'œuvre.

On peut considérer comme une étape préparatoire importante de la cantate, le cycle pour chœur des *Chants d'espoir*, composé dans les années 1983–1984 et présenté pour la première fois en 1986, au festival de la musique Printemps de Prague. La conception de l'œuvre repose sur un choix réfléchi des poèmes et de l'ordre dans lequel ils sont présentés. En écoutant ces chants, nous pensons à la lutte historique pour asseoir les conditions matérielles de l'existence humaine, puis à la conscience et à l'histoire nationales en tant que programme contemporain et, enfin, à l'espoir que la vie et la race humaine seront maintenues. Le cycle constituant le cadre des chœurs captive par ses sonorités pleines de couleur et d'émotion. Unitaires pour ce qui est de l'ambiance et de la forme, ils diffèrent cependant sur des points obligatoires: donnant une impression statique, le premier chœur, sombre et mystérieux, est intérieurement ondoyant, changeant, passionné, alors que, surmontant le conflit des obstacles, la catharsis, la lumière et la chaleur annoncent dans la fin touchante du 3e chœur, la réconciliation, passage où la voix solo personifie la bipolarité du groupe humain et de l'individu. Dans le 2e chœur de la transposition musicale du poème de Hora, Ladislav Kubík s'est éloigné de façon intéressante de toutes les mises en musique précédentes en donnant au thème un caractère essentiellement dramatique, ordonné et dépourvu de monumentalité, ne recourant qu'avec beaucoup de mesure aux images lyriques.

Cover art © Milan Dobeš 1988

Photo © Igor Grossmann 1988

Back cover photo © Oleg Man 1988

Cover design © Aleš Svoboda 1988

Sleeve-note © Jaroslav Šeda 1988

Translation © Zoja Joachimová, Alena Bláhová,

Oldřich Kulík 1988

Cover editor Ivan Vomáčka

ЛАДИСЛАВ КУБИК

В землю будущего

Песни надежды

Солисты / Хоры

Пражский симфонический оркестр

Дирижер: Иржи Белоглавец

Musica Nova Bohemica

MADE IN CZECHOSLOVAKIA